

SRI tulee ja muuttaa kaiken – vai muuttaako?

SRI eli rakennuksen älyindikaattori tekee tuloaan meillekin. Suomi on yksi kuudesta EU-maasta, joissa sen käyttöä parhaillaan testataan. Oma arvaukseni on, että Suomi tulee ottamaan älyindikaattorin käyttöön ensimmäisten joukossa. On hyvinkin mahdollista, että se tulee pakolliseksi uudehkoissa toimisto- ja liikerakennuksissa. Sen tuloon kannattaa siis jo nyt varautua.

Ensimmäinen SRI-varaus ilmestyi kalenteriini viitisen vuotta sitten. Lähdin uteliaana kuuntelemaan asian tiimoilta pidettävää tietoiskua. Odotukset olivat melko korkealla, sillä ennakkotietojen mukaan rakennusten ympäristösertifikaattien rinnalle olisi tulossa jonkinlainen talotekninen sertifikaatti. Kokemuksen mukaan rakennusten ympäristösertifikaateissa, kuten LEED ja BREEAM, parhaat pisteet sai yleensä julkisen liikenteen kannalta parhaiten saavutettava kiinteistö. Toki mainitut sertifikaatit ovat tärkeitä mittareita isossa kuvassa, mutta eivät ne sähkömiestä juuri hetkauta.

Ensimmäinen tutustuminen nosti enemmän kysymyksiä kuin antoi vastauksia. Perusteluissa vilahtelivat tutut mantrat, kuten kestävä kehitys, energiatehokkuus ja hiilineutraalisuus. Palautekeskustelussa nousi esille ajatus, jonka mukaan SRI:n perimmäinen tarkoitus olisi patistaa rakennukset palvelemaan sähköntuotantoa, eikä toisin päin, kuten siihen saakka oli totuttu ajattelemaan. Toki kysynnänjousto oli ajatuksena tuttu, mutta kiinteistöpuolella sitä ei vielä silloin ollut käytännössä toteutettu.

Professoreiden visioissa SRI kuvattiin indikaattoriksi, joka mittaa rakennuksen kyvykkyyttä aistia, tulkita ja kommunikoida käyttäjien kanssa, sekä kykyä reagoida muuttuviin olosuhteisiin ja ympäristöön. Tavoitteet näyttivät siis olevan yhteneviä muiden älykkäiden rakennusten tavoitteiden kanssa. Tulevaa SRI-normistoa kerrottiin sovellettavan myös vanhoihin rakennuksiin. Tämän järkevyyttä piti vähän pohtia, sillä älykkyyden lisääminen olemassa oleviin rakennuksiin ei aina ole taloudellisesti kannattavaa. Vanhojen rakennusten älyvalmiuksien mittaaminen voi kuitenkin antaa rakennuksen omistajalle vinkkejä siitä, mihin asioihin tulevissa remonteissa kannattaa kiinnittää huomiota.

Ensiesittelystä on nyt vierähtänyt muutama vuosi ja SRI:n käyttöönotto lähestyy. Vielä ei oikein pysty sanomaan, mikä sen myötä tulee muuttumaan. Ainakin tietoisuus rakennusten älykkyydestä lisääntyy, mutta johtaako se jonkinlaiseen muutokseen? Millainen se muutos voisi olla? Tuoko SRI mukanaan hyökyaallon, joka vihdoin nostaa rakennusalan digitalisaation aallonharjalle, vai jääkö se pelkäksi numeroksi energiatodistuksen vasempaan alakulmaan?

SRI:n pilotointi on siis parhaillaan käynnissä. Tähän mennessä näkemäni tulokset eivät juuri mairittele suomalaisen älyrakentamisen tasoa. Kokonaispisteet näyttävät keskimäärin jäävän alle 50 pisteen. Poikkeuksen tekee valaistus, jossa suurin osa arvioiduista kohteista on saavuttanut täydet 100 pistettä. Pilotoitava pisteytys on onneksi vasta kokeiluasteella, ja siihen on mahdollista tehdä kansallisia painotuksia. Ne ovatkin tarpeen, sillä nykyisellään esimerkiksi kaukolämpöä ja -jäähdytystä ei huomioida riittävästi. Korkeita pisteitä ei myöskään voi saada ilman energian varastointia ja omaa energiatuotantoa.

SRI:tä koskee sama haaste kuin kaikkea muutakin yhteisten normien kehittämistä. Vaarana on että siitä tulee jonkinlainen rakennuksen kehonkoostumusmittaus: kiva tietää, mutta mitä sitten? Jotta

SRI ei jäisi pelkäksi mittaamiseksi mittaamisen ilosta, rakennusten älykkyyden kehittämiseksi tulisi määrittellä kansalliset tavoitteet, ja niille aikataulu.

Ylätason kriteerien johtaminen aidoiksi suunnittelutavoitteiksi on oma haasteensa. SRI-valmiuden edellyttäminen suunnittelutarjouspyynnössä on pelkkää sanahelinää, ellei vaatimuksia viedä osaksi tilaajan suunnitteluohjeistusta. Kriteeristöä pitäisi soveltaa suunnittelussa, ja tavoitteiden toteutumista tulisi valvoa rakentamisen aikana. Siinä riittää mukavasti työsarkaa nykyisille ja tuleville älykkään talotekniikan sankareille.

25. päivänä elokuuta 2023, Esa Halmetoja.